A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2026. július 16.*

„Előzetes döntéshozatal – Jogállamiság – Bírói függetlenség – Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke – A Sąd Najwyższyra (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) kinevezett bíró függetlenségére és pártatlanságára vonatkozó követelmények tiszteletben tartásának vizsgálatát lehetővé tévő nemzeti szabályozás – Az e követelményeknek való megfelelés ellenőrzésére hivatott ítélkező testület összetétele – Az ilyen testület tagja kinevezési feltételeinek szabálytalansága – Az e szabálytalanságból levonandó következtetések – Pártatlanság – Az uniós jog elsőbbsége”

A C-748/23. sz. [Gekus] [i] ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2023. december 6-án érkezett, 2023. október 20-i határozatával terjesztett elő

a **C. Limited**

és

M. S.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: I. Jarukaitis tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a negyedik tanács bírájaként eljárva, M. Condinanzi, N. Jääskinen és R. Frendo bírák,

főtanácsnok: N. Emiliou,

hivatalvezető: E. Sartori tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2025. június 4-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a C. Limited képviseletében M. Kotowicz és M. Radwan-Röhrenschef adwokaci,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

[i] . A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

– M. S. képviseletében J. Baniewska és M. Gutowski adwokaci, valamint R. Rogala radca prawny,

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, D. Mazur, M. Rzotkiewicz és S. Żyrek, meghatalmazotti minőségben,

– a belga kormány képviseletében C. Jacob, M. Jacobs, C. Pochet és L. Van den Broeck, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében M. K. Bulterman és J. M. Hoogveld, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében K. Herrmann, P. Stancanelli és P. J. O. Van Nuffel, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2025. augusztus 1-jei tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a C. Limited ír jog szerinti társaság, és egy ír állampolgár, M. S. között Lengyelországban teljesített jogügyletekből eredő kifizetés iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A 2022. június 9-i ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló törvény; Dz. U., 2022, 1259. tétel) által módosított, 2017. december 8-i ustawa o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény; Dz. U., 2018, 5. tétel; a továbbiakban: a legfelsőbb bíróságról szóló törvény) 29. cikke a következőképpen rendelkezik:

„[…]

2. § A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország)] vagy szervei tevékenységeinek keretében nem lehet megkérdőjelezni a [bíróságok], az állam alkotmányos szervei vagy a felügyelő és jogvédelmi szervek jogszerűségét.

3. § A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] vagy más hatóság nem állapíthatja meg és nem értékelheti a bírák kinevezésének vagy az e kinevezésből eredő bírói tisztség gyakorlására vonatkozó jogkörnek a jogszerűségét.

4. § A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírája kinevezésének körülményei nem képezhetik az e bíró részvételével hozott határozat megtámadásának vagy e bíró függetlensége és pártatlansága kétségbe vonásának kizárólagos indokát.

5. § A függetlenség és pártatlanság követelményének a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírája vagy [az e] bíróságra kirendelt bíró általi tiszteletben tartása a 7. §-ban említett jogalany kérelmére a bíró kinevezésével kapcsolatos körülményekre és a kinevezését követő magatartására figyelemmel vizsgálható, ha az adott ügy körülményei között ez a jogalany helyzetére és az ügy jellegére figyelemmel a függetlenség vagy pártatlanság elvének az ügy kimenetelét érintő megsértéséhez vezethet.

6. § Az 5. §-ban említett követelmények teljesítésének megállapítása iránti kérelmet (a továbbiakban: függetlenségi és pártatlansági teszt) a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] olyan bírájával vagy az e bírósághoz kirendelt olyan bíróval szemben lehet benyújtani, aki olyan ítélkező testületben vesz részt, amely az alábbiakat vizsgálja:

1) jogorvoslati kérelem;

[…]

7. § A 6. §-ban említett esetekben a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] előtti eljárásban részt vevő bármely fél jogosult ilyen kérelem benyújtására.

[…]

9. § A kérelemnek meg kell felelnie az eljárási iratra vonatkozó követelményeknek, és emellett tartalmaznia kell a következőket:

1) a jelen ügyben az 5. §-ban említett követelmények teljesítésének megállapítása iránti kérelem;

2) a kérelem alapjául szolgáló körülmények, valamint az azok alátámasztására szolgáló bizonyítékok.

10. § A legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikkének 9. §-ában említett követelményeknek meg nem felelő kérelmet mint elfogadhatatlant a formai hiánypótlásra való felhívás nélkül el kell utasítani. A határidőn túl benyújtott vagy más okból elfogadhatatlan kérelmet mint elfogadhatatlant szintén el kell utasítani.

[…]

15. § A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] a kérelmet a kérelemmel érintett bíró meghallgatását követően, kivéve, ha a meghallgatás lehetetlen, vagy komoly nehézségekbe ütközik, a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] valamennyi tagja közül sorshúzás útján kiválasztott öt bíróból álló tanácsban, zárt ülésen vizsgálja meg. A bíró írásbeli észrevételeket tehet. Az érintett bírót ki kell zárni a sorshúzásból.

[…]

18. § Ha a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) a kérelemnek helyt ad, a bírót az ügy elbírálásából kizárja. A bírónak egy ügy elbírálásából való kizárása nem indokolhatja a részvételével vizsgált más ügyek elbírálásából való kizárását.

[…]

21. § A kérelem elbírálását követően hozott végzéssel szemben a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] előtt a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] valamennyi tagja közül sorshúzás útján kiválasztott hét bíróból álló ítélkező testülethez lehet fellebbezni. Az érintett bírót és a megtámadott végzés meghozatalában részt vevő bírót ki kell zárni a sorshúzásból.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

4 Az alapeljárás tárgyát a C. Limited írországi székhelyű társaság és egy ír állampolgár, M. S. között folyamatban lévő, Lengyelországban megkötött jogügyletekkel kapcsolatos jogaikra és kötelezettségeikre vonatkozó jogvita képezi.

5 A Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság, Lengyelország) 2021. június 10-i ítéletével arra kötelezte M. S.-t, hogy fizesse meg a C. Limited részére az utóbbi követelése összegének megfelelő pénzösszeget.

6 2021. július 29-én M. S. a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 45. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 46. cikke alapján azt kérte, hogy a High Court (felsőbíróság, Írország) tagadja meg a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) által hozott ítélet elismerését és végrehajtását azzal az indokkal, hogy megsértették a törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz forduláshoz való jogát, mivel az ítéletet hozó ítélkező testületben olyan bíró volt jelen, akit a lengyel igazságügyi miniszter rendelt ki határozatlan időtartamra.

7 Ezzel párhuzamosan M. S. a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) ítélete ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Sąd Najwyższyhez (legfelsőbb bíróság). A felülvizsgálati kérelem elbírálására háromtagú – JG bírót is magában foglaló – ítélkező testületet jelöltek ki.

8 A C. Limited a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikkében meghatározott eljárásnak megfelelően kérelmet nyújtott be a függetlenségi és pártatlansági teszt elvégzésére JG bíró vonatkozásában.

9 Annak bizonyítása érdekében, hogy JG bíró nem felel meg a függetlenség és a pártatlanság követelményének, a C. Limited különböző – többek között e bíró kinevezésével kapcsolatos – körülményekre hivatkozott.

10 Először is a C. Limited azzal érvelt, hogy JG bírót 2018. október 10-én a Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, Lengyelország; a továbbiakban: KRS) 330/2018. sz. határozata alapján nevezték ki a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsába, noha e határozat végrehajtását a Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Lengyelország) 2018. szeptember 27-i végzésével felfüggesztette. 2021. május 6-i ítéletével ez utóbbi bíróság megsemmisítette e határozatot.

11 Másodszor, a C. Limited JG bírónak a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsába való kinevezését követően tanúsított magatartására hivatkozott, és e tekintetben e tanács egyes bírái, köztük JG által aláírt, 2019. november 28-i nyilatkozatra utalt, amely szerint a 2019. november 19-i A. K. és társai (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége) ítélet (C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982) nem alkalmazandó az említett tanácsnak az új összetételű KRS határozata alapján kinevezett bíráira.

12 Harmadszor, a C. Limited arra hivatkozott, hogy M. S. azt kéri az ír bíróságoktól, hogy tagadják meg a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) ítéletének végrehajthatóvá nyilvánítását, és e célból az ahhoz való jogának megsértésére hivatkozik, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tárgyalja. Ilyen körülmények között a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) előtti eljárást a C. Limited álláspontja szerint olyan bírák előtt kell lefolytatni, akiknek függetlensége és pártatlansága nem kétséges.

13 A legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikkében előírt eljárásnak megfelelően a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) öt bíráját sorshúzással jelölték ki a függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelemről határozó ítélkező testület felállítása érdekében. E testület a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) két, 2018 előtt kinevezett bírájából és három, az új összetételű KRS javaslatára kinevezett bíróból áll.

14 A C. Limited említett kérelme elfogadhatóságának vizsgálata keretében a kérdést előterjesztő bíróságnak – az egyesbíróként eljáró előadó bírónak, aki egyúttal az említett öt bíróból álló ítélkező testület elnöke is – kétségei vannak a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikke 5. §-ának az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének és a Charta 47. cikkének együttesen értelmezett rendelkezései fényében történő értelmezését illetően.

15 E tekintetben e bíróság a fenti nemzeti jogi rendelkezésnek a függetlenségi és pártatlansági teszt alkalmazására vonatkozóan a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) által kialakított ítélkezési gyakorlatból eredő kétféle értelmezésére hivatkozik.

16 Az első, úgynevezett „szigorú” értelmezés szerint a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikkének 5. §-án alapuló kérelmeket az elfogadhatóságuk vizsgálatának szakaszában el kell utasítani, ha kizárólag a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) érintett bírája kinevezésével kapcsolatos körülményeken alapulnak. Ezen értelmezés szerint ugyanis a teszt elvégzésére irányuló kérelemnek be kell mutatnia egyrészt a fenti körülményeket, valamint e bíró fenti kinevezést követően tanúsított magatartását, amelyek alapján megállapítható, hogy e bíró esetében nem teljesül a függetlenség és pártatlanság követelménye, másrészt pedig azt, hogy e követelmények megsértése milyen hatást gyakorol azon ügy kimenetelére, amelynek keretében e kérelmet benyújtották, az ügy jellegére figyelemmel.

17 A második értelmezés szerint a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikkének 5. §-a alapján előterjesztett kérelmeket szélesebb körű szempontokra kiterjedően kell vizsgálni a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári és büntető tanácsai, valamint munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsa által 2020. január 23-án elfogadott közös határozat alapján, amelyben megállapítást nyert, hogy a KRS, amely a 2017. december 8-i törvény hatálybalépése óta közvetlenül a politikai hatalomnak van alárendelve, nem független szerv. E határozat szerint az az ítélkező testület, amelynek tagjai között az új összetételű KRS javaslatára a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírói tisztségére kinevezett személy szerepel, szabálytalan összetételű bíróságnak minősül, így az érintett bírósági eljárás érvénytelen.

18 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság követelménye teljesül-e akkor, ha a C. Limited által benyújtott függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelem vizsgálata céljából sorshúzással kijelölt öt bíróból álló tanács három tagja a jelen ítélet előző pontjában említett három tanács határozata által érintett. E bíróság szerint a Sąd Najwyższyhoz (legfelsőbb bíróság) az új összetételű KRS javaslatára kinevezett bírák nem vehetnek részt az ilyen kérelmek vizsgálatában, mivel az sértené a tisztességes eljáráshoz való jogot. Ebben az összefüggésben az említett bíróság

arra keresi a választ, hogy e kérelmeket hogyan kell kezelni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésében foglalt követelményekkel összhangban.

19 E körülmények között a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) egyesbíróként eljárva úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését, hogy már maguk a bírói kinevezés körülményei is utalhatnak arra, hogy a bíró nem felel meg a függetlenség és a pártatlanság követelményének, ha olyan bíróság létrehozásához vezetnek, amely sérti az egyén [törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan] bírósághoz forduláshoz való jogát, vagy esetleg az e követelményeknek való meg nem felelést az támasztja alá, hogy a bíró (a határozathozatali tevékenységben való részvétele útján) passzívan elfogadja a bírói kinevezési eljárásának szabálytalanságát, amely az egyén [ilyen] bírósághoz forduláshoz való jogát sértő bíróság létrehozásához vezet?

2) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírájának úgynevezett függetlenségi és pártatlansági tesztjével kapcsolatos ügyben nem ítélkezhetnek azok a bírák, akiknek részvétele – a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírói tisztségére […] az [újonnan] létrehozott [KRS] javaslatára való kinevezésük miatt – sérti az egyén bírósághoz forduláshoz való jogát?

3) A második kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) köteles az úgynevezett [függetlenségi és] pártatlansági teszttel kapcsolatos ügyben az ítélkező testületet e bírák részvétele nélkül létrehozni, végső esetben pedig az ilyen ügyekben öt bíróból álló ítélkező testület eljárásáról rendelkező nemzeti szabályozást mellőzni, és a kérelmet e bírák részvétele nélkül, a nemzeti jog által előírt eltérő összetételben elbírálni?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatósága

20 A C. Limited lényegében azt állítja, hogy az első kérdés elfogadhatatlan, mivel a Bíróság válasza nem szükséges a függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelmének vizsgálatához. A C. Limited álláspontja szerint e teszt alkalmazása nemcsak a szóban forgó bíró bírói kinevezésével kapcsolatos körülményeken, hanem más elemeken, például e bírónak a kinevezését követő magatartásán is alapul. E kérelem tehát megfelel a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikkében foglalt követelményeknek, és ezért azt a Bíróság e kérdésre adott válaszától függetlenül érdemben meg kell vizsgálni.

21 E tekintetben meg kell állapítani, hogy kétségtelen, hogy az alapügyben a függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelem több tényezőn alapul, amelyek közül egyesek távol állnak az érintett bíró kinevezésével kapcsolatos körülményektől. Ez a helyzet azonban nem elegendő ahhoz, hogy az első kérdést a jogvita megoldása szempontjából irrelevánsnak lehessen tekinteni.

22 Első kérdésével ugyanis az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdését a Charta 47. cikkének fényében úgy kell-e értelmezni, hogy már maguk a bírói kinevezés körülményei is azzal járnak, hogy a bíró nem felel meg a függetlenség és pártatlanság e rendelkezések értelmében előírt követelményének. Amennyiben a Bíróság igenlő választ adna erre a kérdésre, és ha az érintett bíró kinevezésének az alapeljárás felperese által említett feltételei a jelen ügyben bizonyítást nyernének, a kérdést előterjesztő bíróság megállapíthatná e követelmények be nem tartását anélkül, hogy a függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelem alátámasztására előterjesztett többi körülményt meg kellene vizsgálnia. Az első kérdésre adandó válasz tehát önmagában meghatározhatja az alapeljárás kimenetelét.

23 A tárgyaláson a felek a második és harmadik kérdés elfogadhatóságát is megvitatták. E tekintetben lényegében azzal érveltek, hogy előfordulhat, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem tudja figyelembe venni a Bíróság által adott válaszokat. A jelen alapügyben ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság olyan egy főből álló ítélkező testület, amelynek a tagja az az előadó bíró, aki egyben az alapeljárás felperese által benyújtott függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelem megvizsgálására illetékes öt bíróból álló ítélkező testület elnöke is. E körülmény kétségeket vethet fel azzal kapcsolatban, hogy ez a bíróság képes-e hatékonyan érvényesíteni az uniós jognak a Bíróság által adott értelmezését. Ezenkívül rámutattak arra, hogy a legfelsőbb bíróságról szóló törvény nem tartalmaz konkrét szabályokat a függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelemről határozni hivatott testületbe sorshúzás útján kijelölt – a fenti teszt által érintett – bíró kizárására vonatkozóan. E körülmények között bizonytalanság áll fenn azzal kapcsolatban, hogy a kérdést előterjesztő bíróság képes-e orvosolni minden olyan nehézséget, amelyet a Bíróság a második és harmadik kérdés vizsgálata során azonosít.

24 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelem tárgyában eljáró, öt bíróból álló ítélkező testület elnökéből áll, aki éppen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztője. Márpedig, amint arra a főtanácsnok az indítványának 38. pontjában rámutatott, a lengyel kormány a tárgyaláson megerősítette, hogy a lengyel jog szerint az ítélkező testület elnöke különböző lépéseket tehet annak érdekében, hogy elkerülje e testület jogellenes összetételét. A második és harmadik kérdés elfogadhatóságával szembeni kifogásokat ezért el kell utasítani.

25 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett három kérdés ennélfogva elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

26 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését, hogy a bírói kinevezéssel kapcsolatos körülmények önmagukban is eredményezhetik az e rendelkezések értelmében vett, a törvény által megelőzően létrehozott, független és pártatlan bírósághoz forduláshoz való jogának megsértését.

27 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy – amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik – bár a tagállamok igazságszolgáltatásának megszervezése, különösen a nemzeti bíróságok létesítése, összetétele, hatásköre és működése e tagállamok hatáskörébe tartozik, e hatáskör gyakorlása során azok kötelesek betartani az uniós jogból, és különösen az EUSZ 19. cikkből eredő kötelezettségeket (lásd ebben az értelemben: 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-

554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, és a 2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 28. pont).

28 E tekintetben a hatékony bírói jogvédelemnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében hivatkozott elve az uniós jog általános elve, amelyet többek között az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv.; a továbbiakban: EJEE) 6. cikkének (1) bekezdése rögzít, amelynek megfelel a Charta 47. cikkének második bekezdése. Ezért az utóbbi rendelkezést megfelelően figyelembe kell venni e 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének értelmezése során (lásd ebben az értelemben: 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 42. pont).

29 A törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bírósághoz való fordulás garanciái, különösen az ilyen bíróság alapvető jellemzőivel és összetételével kapcsolatos garanciák a tisztességes eljáráshoz való jog sarokkövét képezik. Annak vizsgálata, hogy valamely fórum az összetételénél fogva ilyen bíróságnak minősül-e – ha e tekintetben komoly kétség merül fel –, szükséges ahhoz a bizalomhoz, amelyet egy demokratikus társadalomban a bíróságoknak a jogalanyokban kell kelteniük (2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 69. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az uniós jog által megkövetelt függetlenségi és pártatlansági garanciák olyan szabályok meglétét igénylik – különösen, ami az érintett fórum összetételét, a kinevezést, a megbízatás időtartamát, valamint a tagjaikat érintő elfogultsági, kizárási és felmentési okokat illeti –, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, az említett fórum külső tényezők általi befolyásolhatatlanságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását (2021. október 6-i W. Ż. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 109. pont, valamint a 2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 70. pont).

31 A Bíróság az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatára hivatkozva megállapította, hogy bár a „törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz” való jog önálló jognak minősül, ez utóbbi igen szoros kapcsolatban áll a „függetlenség” és a „pártatlanság” garanciáival. Különösen a hatalmi ágak szétválasztása elvének megfelelően, amely a jogállam működését jellemzi, a bíróságok függetlenségét a jogalkotó és a végrehajtó hatalom tekintetében is biztosítani kell (2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 72. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 E tekintetben az uniós jog értelmében vett, „törvény által megelőzően létrehozott bíróságra” vonatkozó követelmény célja annak elkerülése, hogy az igazságszolgáltatási rendszer szervezését a végrehajtó hatalom mérlegelési jogkörére bízzák, továbbá annak biztosítása, hogy ezt a területet a törvényhozó hatalom által a hatáskörének gyakorlására vonatkozó szabályoknak megfelelően elfogadott törvény szabályozza. Ez a kifejezés többek között a jogállamiság elvét tükrözi, és nem csupán a bíróság fennállásának jogi alapjára vonatkozik, hanem az egyes ügyekben az eljáró tanács összetételére, valamint a belső jog bármely más rendelkezésére, amelynek megsértése szabálytalanná teszi egy vagy több bíró részvételét az ügy vizsgálatában, ami magában foglalja

különösen az érintett bíróság tagjainak függetlenségére és pártatlanságára vonatkozó rendelkezéseket (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Simpson kontra Tanács és HG kontra Bizottság [felülvizsgálat] ítélet, C-542/18 RX-II és C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2021. október 6-i W. Ż. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 129. pont; és a 2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 73. pont).

33 Ezért szükséges, hogy a bírák kinevezéséről szóló határozatok elfogadására vonatkozó érdemi feltételek és eljárási szabályok olyanok legyenek, hogy az érdekeltek kinevezését követően az egyénekben ne merüljön fel jogos kétség az érintett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességét illetően. E célból különösen fontos, hogy e feltételeket és szabályokat úgy alakítsák ki, hogy azok megfeleljenek a jelen ítélet előző pontjában felidézett követelményeknek (2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 74. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Ami közelebbről a bírák kinevezésére irányuló eljárást illeti, a Bíróság azt is kimondta, hogy tekintettel azokra az alapvető következményekre, amelyekkel ez az eljárás a jog uralma által szabályozott demokratikus államban az igazságszolgáltatás megfelelő működésére és legitimitására nézve jár, az ilyen eljárás szükségképpen a Charta 47. cikkének második bekezdése értelmében vett „törvény által megelőzően létrehozott bíróság” fogalmának szerves részét képezi, rámutatva, hogy valamely bíróság e rendelkezés értelmében vett függetlensége többek között a tagjai kinevezésének módja révén mérhető (lásd ebben az értelemben: 2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Mindemellett nem minden olyan szabálytalanság, amely valamely bíró kinevezésére irányuló eljárás során felmerülhet, alkalmas arra, hogy kétséget ébresszen e bíró függetlenségét és pártatlanságát, ennélfogva pedig az érintett bíró részvételével működő ítélkező testületnek az uniós jog értelmében vett, „törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak” való minősülését illetően (2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a bíráknak az érintett igazságszolgáltatási rendszeren belüli kinevezése során elkövetett szabálytalanság a „törvény által megelőzően létrehozott bíróság” követelményének megsértését vonja maga után, különösen akkor, ha e szabálytalanság olyan jellegű és súlyú, hogy valós kockázatot jelent arra, hogy más hatalmi ágak, különösen a végrehajtó hatalom indokolatlan diszkrecionális jogkört gyakorolhatnak, veszélyeztetve a kinevezési eljárás eredményének feddhetetlenségét, ezáltal pedig a jogalanyok részéről jogos kétséget ébreszthet az érintett bíró vagy bírák függetlenségét és pártatlanságát illetően, ilyen az az eset, amikor a bírósági rendszer kialakításának és működésének szerves részét képező alapvető szabályok alkalmazásáról van szó (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Simpson kontra Tanács és HG kontra Bizottság [felülvizsgálat] ítélet, C-542/18 RX-II és C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; valamint a 2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 77. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 A „törvény által megelőzően létrehozott bíróság” követelményének megsértésére és az ilyen jogsértés következményeire vonatkozó megállapítás számos olyan tényező átfogó értékelésétől függ, amelyek együttesen véve jogos kétségeket ébresztenek a jogalanyokban a bírák függetlenségét és pártatlanságát illetően (2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 A jelen ítélet 29–31. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatot alkalmazva a Bíróság a 2023. december 21-i Krajowa Rada Sądownictwa (A bírói tisztség további betöltése) ítélet (C-718/21, EU:C:2023:1015) 77. pontjában a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanács) tanácsa EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bírósági” minőségének értékelése keretében megállapította, hogy az e tanácsba kinevezett több bíró e fórumon belüli kinevezését jellemző mind rendszerszintű, mind pedig eseti körülmények együttes vizsgálata azzal a következménnyel jár, hogy e fórum nem minősül az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkének második bekezdésével összefüggésben értelmezett második albekezdése értelmében vett „törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak” (lásd ebben az értelemben: 2025. szeptember 4-i AW „T” ítélet, C-225/22, EU:C:2025:649, 49. és 50. pont).

39 Hasonlóképpen, a 2024. november 7-i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ítélet (C-326/23, EU:C:2024:940) 35. és 37. pontjában a Bíróság megállapította, hogy a kérdést előterjesztő szervet alkotó, és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsába kinevezett egyesbíró kinevezéséhez vezető eljárást érintő hiányosságok azonosak a rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanács bíráinak kinevezésére irányuló eljárást érintő hiányosságokkal, és önmagukban elegendőek ahhoz, hogy a jogalanyokban jogos és komoly kétségeket keltsenek e bíró függetlenségét és pártatlanságát illetően, így ez utóbbi nem minősül az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróságnak”.

40 Ahogyan azt a főtanácsnok az indítványának 52. pontjában is megjegyezte, a bírák kinevezési eljárásának bizonyos hiányosságai önmagukban is arra utalhatnak, hogy a szóban forgó bírák nem felelnek meg a függetlenség és pártatlanság követelményének. Ilyen esetekben az e követelmények betartása tekintetében kifogást emelő – az eljárásban részt vevő – fél nem kötelezhető arra, hogy az e követelmények állítólagos megsértésének alátámasztására további elemeket mutasson be.

41 Ami az ítélkező testületben részt vevő bíró függetlenségi és pártatlansági tesztje iránti kérelmet illeti, amely annak meghatározására irányul, hogy e testület megfelel-e az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdése értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság követelményeinek, az ilyen kérelmet benyújtó félnek arra kell szorítkoznia, hogy kizárólag az e bíró kinevezésével kapcsolatos körülményeken alapuló olyan érvekre hivatkozzon, amelyek bizonyítják, hogy ebben az esetben olyan jellegű és súlyú szabálytalanságot követtek el, amelynek alapján a jogalanyokban kétségek merülnek fel e bírónak a végrehajtó vagy jogalkotó hatalommal szembeni függetlenségét és pártatlanságát illetően, anélkül hogy más tényezőkre kellene hivatkoznia.

42 Abban az esetben, ha a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikke 5. és 9. §-ának rendelkezéseit a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírái úgy alkalmaznák, hogy azok arra kötelezik a bíró függetlenségi és pártatlansági tesztjét kérelmező felet, hogy a jelen ítélet 16. pontjában említetteknek megfelelően e bírónak a kinevezését követő magatartásával kapcsolatos olyan további tényezőkre hivatkozzon, amelyek a függetlenség és pártatlanság rá vonatkozó

követelményei megsértésének minősülhetnek, azzal, hogy e félnek azt is pontosítania kell, hogy e jogsértés milyen hatást gyakorol egy adott ügy kimenetelére, az ilyen alkalmazás ellentétes lenne az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésével.

43 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy a bírói kinevezés körülményei önmagukban is eredményezhetik az e rendelkezések értelmében vett, a törvény által megelőzően létrehozott, független és pártatlan bírósághoz fordulás jogának megsértését, ha e körülmények olyan jellegű és súlyú szabálytalanságot eredményeznek, amely e bíró függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatban a jogalanyokban jogos kétségeket ébreszt.

A második kérdésről

44 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha a bíróságon belül tisztséget betöltő bíróra vonatkozó függetlenségi és pártatlansági követelmények, és ezáltal az e rendelkezések értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz fordulás joga tiszteletben tartásának vizsgálatát egy vagy több olyan bírát is magában foglaló ítélkező testületre bízzák, akik kinevezésük feltételei miatt az e vizsgálattal érintett bíróéval azonos helyzetben vannak.

45 E tekintetben, amint arra a jelen ítélet 28. pontja emlékeztet, a hatékony bírói jogvédelem elve, amelyre az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése utal, a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból eredő uniós jogi alapelv, amelyet többek között az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése rögzít, amelynek pedig megfelel a Charta 47. cikkének második bekezdése.

46 Ezenfelül amennyiben a Charta olyan jogokat állapít meg, amelyek megfelelnek az EJEE-ben biztosított jogoknak, a Charta 52. cikke (3) bekezdésének célja a Chartában foglalt, illetve az azokkal megegyező, az EJEE-ben biztosított jogok közötti szükséges összhang biztosítása, anélkül hogy mindez sértené az uniós jog autonómiáját. Az Alapjogi Chartához fűzött magyarázatok (HL 2007. C 303., 17. o.) szerint a Charta 47. cikkének második bekezdése megfelel az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének. Így a Bíróságnak ügyelnie kell arra, hogy a jelen ügyben elfogadott értelmezése olyan védelmi szintet biztosítson, amely nem sérti az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében rögzített és az Emberi Jogok Európai Bírósága által értelmezett védelmi szintet (lásd ebben az értelemben: 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 Ennek pontosítását követően emlékeztetni kell arra, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében minden tagállamnak biztosítania kell, hogy azon fórumok, amelyek az uniós jog szerinti fogalommeghatározás értelmében vett „bíróságként” az e jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekben döntést hozhatnak, és amelyek így az uniós jog által szabályozott területeken a tagállam jogorvoslati rendszerébe tartoznak, teljesítik a hatékony bírói jogvédelem követelményeit, köztük a függetlenség követelményét (2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a bíróságok függetlenségére vonatkozó ezen követelmény – amely a bírói hivatás velejárója – a hatékony bírói jogvédelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog lényegéből következik, és e jogok a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető valamennyi jog védelmére, valamint a tagállamoknak az EUSZ 2. cikkben felsorolt közös értékeinek – köztük a jogállamiság értékének – a megőrzésére vonatkozó garanciákként döntő jelentőségűek (2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a függetlenség említett követelménye két szempontot foglal magában. Az első – külső – szempont azt követeli meg, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és anélkül, hogy bárhonnan utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és határozataikat befolyásolhatja (2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége] ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 121. pont; 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 50. pont).

50 A második – belső – szempont a pártatlanság fogalmával áll összefüggésben, és arra vonatkozik, hogy egyenlő távolságot kell tartani a jogvitában részt vevő felektől, illetve e feleknek a jogvita tárgyához fűződő mindenkori érdekeitől. E szempont megköveteli az objektivitást, valamint azt, hogy a jogvita megoldása során a jogszabály szigorú alkalmazásán kívül semmilyen más érdek ne érvényesüljön (2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége] ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 122. pont; 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 51. pont).

51 Ezek a függetlenségi és pártatlansági garanciák olyan szabályok meglétét igénylik – különösen, ami a fórum összetételét illeti –, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, az említett fórum külső tényezők általi befolyásolhatóságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását (lásd ebben az értelemben: 2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége] ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 123. pont; 2024. július 11-i Hann-Invest és társai ítélet, C-554/21, C-622/21 és C-727/21, EU:C:2024:594, 52. pont).

52 Ami közelebbről a pártatlanság elvét illeti, amint arra a főtanácsnok az indítványának 65. pontjában rámutatott, az megköveteli, hogy a bírák ne legyenek érdekeltek, elfogultak vagy részrehajlóak az általuk tárgyalt jogvitákban, valamint hogy minden felet egyenlően és tisztességesen kezeljenek.

53 Az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy a pártatlanság általában az előítélet vagy elfogultság hiányát jelenti, amely különböző módokon ellenőrizhető. E Bíróság szerint a pártatlanságot olyan szubjektív megközelítés alapján kell értékelni, amely egy adott bíró személyes meggyőződésének és magatartásának figyelembevételéből áll annak ellenőrzése érdekében, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben bármilyen előítéletet vagy elfogultságot tanúsított-e, valamint olyan objektív megközelítés alapján, amely annak értékeléséből áll, hogy maga a bíróság és – egyéb vonatkozások mellett – annak összetétele elegendő garanciát nyújt-e a pártatlanságával kapcsolatos minden jogos kétség kizárására (lásd ebben az értelemben: EJEB, 2009. október 15., Micallef kontra Málta ítélet, CE:ECHR:2009:1015JUD001705606, 93. §).

54 A pártatlanság objektív értékelése keretében ez azon kérdés felvetését jelenti, hogy a bírák személyes magatartásától függetlenül bizonyos ellenőrizhető tények alapján megkérdőjelezhető-e a pártatlanságuk. E kérdéskörben még a látszat is jelentőséggel bírhat. Az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlata szerint annak megállapítása érdekében, hogy léteznek-e indokok annak kétségbe vonására, hogy a pártatlanságra és az objektív függetlenségre vonatkozó ezen követelmények valamely adott ügyben nem teljesülnek, a fél nézőpontját figyelembe veszik, de az nem játszik döntő szerepet. A meghatározó tényező annak a kérdése, hogy a szóban forgó félelmek tekinthetők-e objektíve igazoltnak (lásd ebben az értelemben: EJEB, 2009. október 15., Micallef kontra Málta ítélet, CE:ECHR:2009:1015JUD001705606, 96. és 98. §; 2024. december 19-i Vivacom Bulgaria ítélet, C-369/23, EU:C:2024:1043, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 E tekintetben az Emberi Jogok Európai Bírósága lényegében azt is kimondta, hogy a bíráknak az ugyanazon ítélkező testület tagjaként eljáró kollégájuk kizárására vonatkozó határozat meghozatalában való részvétele megalapozhatja az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének megsértésére alapított kifogást, ha ők maguk is ilyen kizárás iránti kérelem alanyai (lásd ebben az értelemben: EJEB, 1994. szeptember 22., Debled kontra Belgium ítélet, CE:ECHR:1994:0922JUD002681891, 37. §).

56 Egy olyan ítélkező testület tagjai tehát, amelynek arról a kérdésről kell döntenie, hogy valamely bírónak egy adott testületben való részvétele sértheti-e a törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz fordulás követelményét, maguk nem lehetnek e bíróval azonos helyzetben. A saját bírói kinevezésük körülményeinek a fenti bíró kinevezésével kapcsolatos körülményekkel való azonossága ugyanis a jogalanyokban jogos kétségeket kelthet e testületnek az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességét illetően. Ebből következik, hogy e testület tagjai nem vizsgálhatják az említett bíró függetlenségének és pártatlanságának kérdését, amennyiben vele azonos helyzetben vannak.

57 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapeljárás felperese által indított eljárásra vonatkozó rendelkezések a legfelsőbb bíróságról szóló törvény módosítását követően, 2022-ben léptek hatályba annak érdekében, hogy biztosítsák a jogalanyoknak a Charta 47. cikkének második bekezdésével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bírósághoz fordulás jogát. Ez az eljárás lehetővé teszi a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) előtti eljárásban részt vevő felek számára, hogy e bíróságnak az őket érintő ügy elbírálására hivatott bírájával szemben függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelmet nyújtsanak be, amely annak meghatározására irányul, hogy az őket érintő ügyben határozathozatalra kijelölt bíró megfelel-e a függetlenség és pártatlanság követelményének, amely kérelem vizsgálatát a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírái közül sorshúzás útján kiválasztott öt bíróból álló külön ítélkező testületre bízzák, az említett kérelemmel érintett bíró kizárásával.

58 Így a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) azon ítélkező testületének, amely a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikke alapján az e bíróság bírája függetlenségének és pártatlanságának kérdését vizsgálni hivatott, magának is meg kell felelnie az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének és a Charta 47. cikkének együttesen értelmezett rendelkezései értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság követelményeinek.

59 A kérdést előterjesztő bíróság közelebbről arra keresi a választ, hogy a Sąd Najwyższyre (legfelsőbb bíróság) az új összetételű KRS javaslatára kinevezett bíró tagja lehet-e a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 29. cikke alapján benyújtott függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelem elbírálására hivatott, öt bíróból álló ítélkező testületnek, ha saját kinevezésének feltételei megegyeznek azon bíró kinevezésének feltételeivel, aki e kérelem alanya.

60 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) azon tanácsában, amelyet az alapeljárásban benyújtott függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelem vizsgálatával bíztak meg, három bírót neveztek ki többek között az új összetételű KRS javaslatára, és hogy e három bíró egyikét egy másik ügyben már kizárták ugyanazon eljárás végén, mint amelynek alkalmazását az alapeljárás felperese is kérte.

61 Így, amint az a jelen ítélet 56. pontjában megállapításra került, ha a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belül tisztséget betöltő bíró kinevezésével kapcsolatos körülmények megegyeznek azon bíró kinevezésének körülményeivel, akivel szemben függetlenségi és pártatlansági teszt iránti kérelmet nyújtottak be, és pontosan ezek alapozzák meg ez utóbbi kérelmet, nem fogadható el, hogy az előbbi bíró eljárhasson e bíróságnak a fenti kérelem elbírálásával megbízott testületében.

62 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha a bíróságon belül tisztséget betöltő bíróra vonatkozó függetlenségi és pártatlansági követelmények, és ezáltal az e rendelkezések értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz fordulás joga tiszteletben tartásának vizsgálatát egy vagy több olyan bírót is magában foglaló ítélkező testületre bízzák, akik kinevezésük feltételei miatt a vizsgálattal érintett bíróéval azonos helyzetben vannak.

A harmadik kérdésről

63 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy abban az esetben, ha egy bíróság olyan ítélkező testülete, amelynek az e bíróság valamely tagja függetlenségére és pártatlanságára vonatkozó követelmények tiszteletben tartásának vizsgálatára irányuló kérelmet kell elbírálnia, maga sérti meg a törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz fordulás jogát azáltal, hogy a testületben olyan bíró vesz részt, aki nem felel meg e követelményeknek, a szóban forgó bíróság köteles biztosítani, hogy ilyen bíró ne vegyen részt e kérelem vizsgálatában, és adott esetben mellőznie kell az e testület összetételét meghatározó nemzeti szabályok alkalmazását annak érdekében, hogy az említett kérelmet az uniós jog e rendelkezéseinek megfelelő fórum vizsgálhassa meg.

64 Ebből a kérdésből tehát kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az egyes bírák függetlenségét és pártatlanságát vizsgálni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani, hogy az e vizsgálatot végző ítélkező testületben ne vegyenek részt olyan bírák, akik nem felelnek meg e követelményeknek, és ha ez így van, milyen intézkedéseket kell e bíróságnak ebből a célból meghoznia.

65 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog elsőbbségének elve kimondja, hogy e jog elsőbbséget élvez a tagállamok jogával szemben. Ez az elv tehát arra kötelezi a tagállamok valamennyi szervét, hogy biztosítsák a különböző uniós jogi normák teljes érvényesülését, mivel a tagállamok joga nem befolyásolhatja e különböző normáknak az említett államok területére nézve

elismert hatását (2023. július 13-i YP és társai [Bíró mentelmi jogának felfüggesztése és tisztségéből való felfüggesztése] ítélet, C-615/20 és C-671/20, EU:C:2023:562, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

66 Az említett elv így többek között arra kötelez minden olyan nemzeti bíróságot, amelynek feladata, hogy a hatásköre keretei között uniós jogi rendelkezéseket alkalmazzon, hogy az előtte folyamatban lévő jogvitában biztosítsa e jog követelményeinek teljes érvényesülését, saját hatáskörénél fogva mellőzve minden olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazását, amely ellentétes az uniós jog valamely közvetlen hatályú rendelkezésével, anélkül, hogy kérnie kellene, vagy meg kellene várnia e nemzeti szabályozás vagy gyakorlat jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését. E kötelezettség tiszteletben tartása különösen a tagállamok Szerződések előtti egyenlősége tiszteletben tartásának biztosításához szükséges, és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt lojális együttműködés elvének kifejeződése (2023. július 13-i YP és társai [Bíró mentelmi jogának felfüggesztése és tisztségéből való felfüggesztése] ítélet, C-615/20 és C-671/20, EU:C:2023:562, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67 Márpedig a Bíróság már kimondta, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdése, amely egyértelmű és pontos eredménykötelezettséget ír elő a tagállamok számára, és amely nem függ semmilyen feltételtől, különösen az uniós jog értelmezésére és alkalmazására köteles bíróságok függetlensége és pártatlansága, valamint azon követelmény tekintetében, hogy azok törvény által előzetesen létrehozott bíróságok legyenek, közvetlen hatállyal bír, ami azt jelenti, hogy a Bíróság által értelmezett uniós jog e rendelkezéseivel ellentétes nemzeti rendelkezéseket, ítélkezési gyakorlatot vagy egyéb gyakorlatot nem lehet alkalmazni (2023. július 13-i YP és társai [Bíró mentelmi jogának felfüggesztése és tisztségéből való felfüggesztése] ítélet, C-615/20 és C-671/20, EU:C:2023:562, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

68 Az állandó ítélkezési gyakorlatból az is kitűnik, hogy még a Bíróság által megállapított kötelezettségszegést megszüntető nemzeti jogszabályi intézkedések hiányában is kötelesek a nemzeti bíróságok megtenni minden intézkedést annak érdekében, hogy elősegítsék az uniós jog teljes érvényesülését, összhangban az e kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglalt iránymutatásokkal. Ezen túlmenően az említett bíróságok az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése szerinti lojális együttműködés elve értelmében kötelesek az uniós jog megsértéséből eredő jogellenes következményeket megszüntetni (lásd ebben az értelemben: 2022. március 10-i Grossmania ítélet, C-177/20, EU:C:2022:175, 38. és 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2023. július 13-i YP és társai [Bíró mentelmi jogának felfüggesztése és tisztségéből való felfüggesztése] ítélet, C-615/20 és C-671/20, EU:C:2023:562, 64. pont).

69 A jelen ítélet 65–68. pontjában felidézett kötelezettségek teljesítése céljából a nemzeti bíróság köteles a vonatkozó nemzeti jogszabályokat a lehető legteljesebb mértékben az uniós jogból eredő követelményeknek megfelelően értelmezni. Mindazonáltal, ha az ilyen értelmezés nem teszi lehetővé a jogalanyok törvény által megelőzően létrehozott, független és pártatlan bírósághoz forduláshoz való joga megsértésének elkerülését, e bíróság az uniós jog elsőbbségének biztosítása érdekében köteles mellőzni a szóban forgó nemzeti rendelkezések alkalmazását, különösen akkor, ha azok ahhoz vezetnének, hogy valamely ügyet olyan bírák vizsgálnak meg, akik esetleg nem rendelkeznek, vagy akikről úgy tűnhet, hogy nem rendelkeznek a szükséges pártatlansággal (lásd ebben az értelemben: 2021. október 6-i W. Ż. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 159. és 161. pont; 2023. július 13-i YP és társai [Bíró mentelmi jogának felfüggesztése és tisztségéből való felfüggesztése] ítélet, C-615/20 és C-671/20, EU:C:2023:562, 65. pont).

70 Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése azonban nem ír elő egységes modellt a tagállamok számára a hatékony bírói jogvédelem biztosítására, sem pedig az igazságszolgáltatásba vetett, de a bírói álláshelyekre való kinevezés rendszerszintű szabálytalanságai miatt elvesztett közbizalom helyreállítására (2026. március 24-i Rzecznik Praw Obywatelskich [Rendes bíróság bírájának kizárása] ítélet, C-521/21, EU:C:2026:242, 64. pont).

71 Ennélfogva az érintett tagállam jogrendjének feladata, hogy megállapítsa azokat a részletes eljárási szabályokat, amelyek biztosítják, hogy egy bíróság valamely tagjának függetlenségére és pártatlanságára vonatkozó követelmények tiszteletben tartásának vizsgálatára irányuló kérelmet olyan ítélkező testület vizsgálja meg, amely megfelel a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogból eredő követelményeknek.

72 A fenti megfontolások összességére tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha egy olyan bíróság ítélkező testülete, amelynek az e bíróság valamely tagjának függetlenségére és pártatlanságára vonatkozó követelmények tiszteletben tartásának vizsgálatára irányuló kérelmet kell elbírálnia, maga sérti meg a törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz fordulás jogát azáltal, hogy testületében olyan bíró vesz részt, aki nem felel meg e követelményeknek, a szóban forgó bíróság köteles biztosítani, hogy ilyen bíró ne vegyen részt e kérelem vizsgálatában, és adott esetben mellőznie kell az e testület összetételét meghatározó nemzeti szabályok alkalmazását annak érdekében, hogy az említett kérelmet az uniós jog e rendelkezéseinek megfelelő fórum vizsgálhassa meg. Különösen azokat a bírákat kell kizárni az e vizsgálat lefolytatására hivatott ítélkező testületből, akik nem felelnek meg a pártatlanság számukra előírt követelményeinek. Az érintett tagállam jogrendjének feladata, hogy megállapítsa azokat a részletes eljárási szabályokat, amelyek biztosítják, hogy az ilyen kérelmet olyan ítélkező testület tárgyalja, amely megfelel a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogból eredő követelményeknek.

A költségekről

73 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a bírói kinevezés körülményei önmagukban is eredményezhetik az e rendelkezések értelmében vett, a törvény által megelőzően létrehozott, független és pártatlan bírósághoz fordulás jogának megsértését, ha e körülmények olyan jellegű és súlyú szabálytalanságot eredményeznek, amely e bíró függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatban a jogalanyokban jogos kétségeket ébreszt.

2) Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes, ha a bíróságon belül tisztséget betöltő bíróra vonatkozó függetlenségi és pártatlansági követelmények, és ezáltal az e rendelkezések értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz fordulás joga tiszteletben tartásának vizsgálatát egy vagy több olyan bírót is magában foglaló ítélkező testületre bízzák, akik kinevezésük feltételei miatt a vizsgálattal érintett bíróéval azonos helyzetben vannak.

3) Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

abban az esetben, ha egy olyan bíróság ítélkező testülete, amelynek az e bíróság valamely tagjának függetlenségére és pártatlanságára vonatkozó követelmények tiszteletben tartásának vizsgálatára irányuló kérelmet kell elbírálnia, maga sérti meg a törvény által megelőzően létrehozott bírósághoz fordulás jogát azáltal, hogy testületében olyan bíró vesz részt, aki nem felel meg e követelményeknek, a szóban forgó bíróság köteles biztosítani, hogy ilyen bíró ne vegyen részt e kérelem vizsgálatában, és adott esetben mellőznie kell az e testület összetételét meghatározó nemzeti szabályok alkalmazását annak érdekében, hogy az említett kérelmet az uniós jog e rendelkezéseinek megfelelő fórum vizsgálhassa meg. Különösen azokat a bírákat kell kizárni az e vizsgálat lefolytatására hivatott ítélkező testületből, akik nem felelnek meg a pártatlanság számukra előírt követelményeinek. Az érintett tagállam jogrendjének feladata, hogy megállapítsa azokat a részletes eljárási szabályokat, amelyek biztosítják, hogy az ilyen kérelmet olyan ítélkező testület tárgyalja, amely megfelel a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogból eredő követelményeknek.

Aláírások